

*Egyéb helyzet
mint védett tulajdonság megjelenése
az Egyenlő Bánásmód Hatóság joggyakorlatában*

EBH-füzetek 3
Egyéb helyzet
mint védett tulajdonság megjelenése
az Egyenlő Bánásmód Hatóság joggyakorlatában

Budapest
2017

EBH-füzetek 3

Egyéb helyzet

mint védett tulajdonság megjelenése

az Egyenlő Bánásmód Hatóság joggyakorlatában

Kiadja az Egyenlő Bánásmód Hatóság

1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

A kiadásért felel: dr. Honecz Ágnes

Szerkesztők: dr. Varga Judit, dr. Pánczél Márta, Kollár Levente

Sorozatszerkesztő: dr. Gregor Katalin

Tipográfia: Kollár Levente

Az illusztrációk forrása: flickr.com, pixabay.com

Nyomdai kivitelezés: Pauker Holding Kft.

HU ISSN 2498-5732

A kézirat lezárva 2017. március 31-én.

A tájékoztató füzetben található képek illusztrációk.



Tartalom

Bevezetés	5
1. A hatóságról	5
2. A diszkrimináció fogalma a hatóság eljárásában	6
3. Mit nevezünk védett tulajdonságnak?	6
Az egyéb helyzet mint védett tulajdonság	7
4. Történeti áttekintés az egyéb helyzet értelmezése kapcsán	7
5. A hatósági joggyakorlat	10
6. Néhány jellemző példa a hatósági joggyakorlat változásáról	12
7. Bírói gyakorlat	13
Néhány jellemző terület az egyéb helyzet körében	14
8. Állampolgárság	14
9. Hajléktalanság	14
10. Lakóhely	14
11. Kölcsönzött munkavállaló	15
12. Sajátos nevelési igény	15
Jogesetek	16
13. Zaklatták az oknyomozó újságíró testvérét	16
14. Nem alkalmazták gépjárművezetőnek a rendőrt, mert „X” településen lakott	17
15. Igazságérzéke miatt nem foglalkozott ügyével a hivatal	18
16. A csapat szurkolóit vénaszkennelrel azonosítják	19
17. Helyi lakossal akarták betölteni az állást	21
18. Szőke haja és szülei fellépése miatt buktatták meg történelemből	23
19. Egyedülálló karaktere miatt nem vették fel a színi tanodába	23
20. Mesterfokozat megszerzése után sem változtattak a gyógyepedagógus besorolásán	24
21. Nem nyitott számlát a bank a „szexmunkásoknak”	25
22. A kölcsönzött munkavállalónak kevesebb volt a fizetése, egyéb juttatása	26
23. Nem biztosította az iskola a tanulási zavarral küzdő testvérpár fejlesztését	28
24. A német nyugdíjasok csak teljes áron vehették igénybe a fürdő szolgáltatásait	29
25. A bank elutasította a járadékos státuszú kérelmező hitelkérelmét	30

Bevezetés

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2015-ben, működésének 10. évfordulóján szakmai kiadványsorozat megjelentetését határozta el, *EBH-füzetek* címmel. Az első kiadvány a munkahelyi zaklatás, a második az iskolai zaklatás témakörében készült el. A sorozat füzetei a hatóság honlapján elérhetőek.

A hatósági eljárásban az egyik leggyakrabban felmerülő kérdés, hogy hogyan értelmezzük *Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról* szóló 2003. évi CXXV. törvény 8. §-ának t) pontjában szereplő „egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző” fogalomkörét. Ezért választottuk jelen kiadvány témájául az egyéb helyzet fogalmát, illetve annak megjelenését és értelmezését a hatóság joggyakorlatában.

Bár előző kiadványainkban ismertettük a diszkrimináció fogalmát és a hatóság működését, a speciális témakör előtt – egy rövid kitekintés erejéig – idézzük fel az ott leírtakat.

1. A hatóságról

Magyarországon az Egyenlő Bánásmód Hatóság (a továbbiakban: hatóság/EBH) ellenőrzi az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését az ország egész területére kiterjedő illetékességgel. Az intézmény 2005-ben alakult. Autonóm, független államigazgatási szerv, amely csak a törvénynek van alárendelve. Feladatkörében nem utasítható, a feladatát más szervektől elkülönülten, befolyásolástól mentesen látja el. Feladatot számára csak törvény állapíthat meg. A hatóságot a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök által kilenc évre kinevezett elnök vezeti.

Az EBH elsődleges feladata és fő tevékenysége a diszkriminációs ügyekben benyújtott panaszok, bejelentések kivizsgálása. A hatóság közigazgatási eljárás keretében folytatja le a vizsgálatait, tevékenységét az országos lefedettségű egyenlőbánásmód-referenci hálózat segíti.

Az EBH eljárásának jogi kereteit *Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról* szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv./törvény) határozza meg.¹

Az EBH székhelye: 1013 Budapest, Krisztina krt. 39/B

Telefonszámok: +36 1 795 2975 | +36 80 203 939

Fax-száma: +36 1 795 0760

Honlapja: egyenlobanasmod.hu

facebook.com/egyenlo.banasmod.hatosag

1 Az EBH-val kapcsolatban részletes tájékoztatás a hatóság honlapján található.

2. A diszkrimináció fogalma a hatóság eljárásában

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését idegen szóval diszkriminációnak nevezzük. A törvény értelmében sérül az egyenlő bánásmód követelménye és megvalósul a diszkrimináció, ha valakit a törvényben felsorolt, úgynevezett védett tulajdonsága miatt ér hátrány.

3. Mit nevezünk védett tulajdonságnak?

A diszkriminációval szemben a törvény a védett tulajdonságok körében biztosít jogorvoslati lehetőséget. A védett tulajdonságok azok az Ebktv.-ben felsorolt tulajdonságok, jellemzők, amelyek alapján a megkülönböztetés a törvény értelmében jogellenes, mert az egyenlő bánásmód követelményébe ütközik.

Az Ebktv.-ben felsorolt védett tulajdonságok a következők:

- a) nem,
- b) faji hovatartozás,
- c) bőrszín,
- d) nemzetiség,
- e) nemzetiséghez való tartozás,
- f) anyanyelv,
- g) fogyatékoság,
- h) egészségi állapot,
- i) vallási vagy világnézeti meggyőződés,
- j) politikai vagy más vélemény,
- k) családi állapot,
- l) anyaság (terhesség) vagy apaság,
- m) szexuális irányultság,
- n) nemi identitás,
- o) életkor,
- p) társadalmi származás,
- q) vagyoni helyzet,
- r) foglalkoztatási jogviszony vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- s) érdekképviselőhez való tartozás,
- t) egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző

Láthatjuk, hogy az Ebktv. általában olyan tulajdonságokat részesít védelemben, melyek jellemzően veleszületett, állandó, az egyén által megváltoztathatatlan, vagy nehezen megváltoztatható tulajdonságok. Az Ebktv.-ben védett tulajdonságok a nemzetközi gyakorlattal összhangban, jellemzően a személyiség lényegi vonásai, csoportképzésre alkalmasak és előítéletek alapjául szolgálnak, illetve valamilyen hátrányos helyzethez kapcsolódnak.

Az egyéb helyzet mint védett tulajdonság

A védett tulajdonságok törvényi felsorolása nem zárt, a 8. § t) pontjában az „egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző” szerepel utolsóként. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a törvény a megkülönböztetést egy személy vagy csoport bármilyen egyéb tulajdonsága, helyzete alapján diszkriminációnak tekintené, hiszen ezáltal a szabályozás értelmét veszítené. Ebben a körben is csak a törvényben felsoroltakhoz hasonló jellegű tulajdonságok, helyzetek tekinthetők védett tulajdonságnak.

4. Történeti áttekintés az egyéb helyzet értelmezése kapcsán

Tekintettel arra, hogy az egyéb helyzet fogalmát a jogalkotó nem definiálta, a jogalkalmazásra hárult a feladat, hogy e fogalom kereteit kialakítsa. A hatóság több mint egy évtizedes történetére visszatekintve elmondható, hogy a kezdeti években a jelenleginél lényegesen tágabban értelmezte az egyéb helyzet fogalmát. A határozataiban nem fűzött külön indoklást ahhoz, hogy a panaszos által hivatkozott valamely – a törvényben külön nem nevesített – helyzetet, tulajdonságot milyen alapon, milyen indokokra tekintettel fogadott el az egyéb helyzet körében védett tulajdonságnak. Ebben az időszakban – amennyiben a panaszost valamilyen tulajdonsága, helyzete miatt durván igazságtalan, jogszerűtlen bánásmód érte – a hatóság gyakran megállapította a diszkriminációt anélkül, hogy külön vizsgálat tárgyává tette volna, hogy az adott helyzet, tulajdonság, amely miatt a panaszost a hátrány érte, jellegét tekintve hasonló-e a törvényben nevesített további védett tulajdonságokhoz. A hatóság mellett a korábbi években működő, az adott jogterületen jártas jogi szakemberekből álló Tanácsadó Testület a jogalkalmazást segítő, állásfoglalást adott ki 2010-ben az egyéb helyzet meghatározásával kapcsolatban.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül idézzük az állásfoglalás legfontosabb, a hatósági jogalkalmazás során leggyakrabban hivatkozott megállapításait:

A Tanácsadó Testület 288/2/2010. (IV.9.) számú állásfoglalása az egyéb helyzet meghatározásával kapcsolatban (a továbbiakban: TT-állásfoglalás)

„Az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) alapján a Magyar Köztársaság területén tartózkodó személyeket akkor illeti meg védelem az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével szemben, ha a jogsértés (hátrány) a 8. §-ban meghatározott tulajdonságukkal összefüggésben következett be. A diszkriminációs eljárásokban az Ebkvtv. 19. §-a szerinti bizonyítási szabályok a 8. §-ban felsorolt tulajdonsággal rendelkező panaszosra vonatkoznak. Az ilyen tulajdonsággal nem rendelkezők egyéb jogi eljárásokban érvényesíthetik a hátrányos bánásmóddal kapcsolatos igényeiket.”

„Miután az Ebktv. 8. §-a a védett tulajdonságok meghatározásakor már érvényesítette az alkotmányos és nemzetközi jogi kiterjesztő jogértelmezést, ezért az egyéb helyzetnek minősülő tulajdonságok, sajátosságok, élethelyzetek körét szűken kell értelmezni. A tág értelmezés a kedvező bizonyítási szabályok hatályának indokolatlan kiterjesztéséhez vezetne, így ellentétes lenne az Ebktv. céljával.”

„Az egyéb helyzet fogalma dinamikusan változik, definíciós magját azonban az képezi, hogy a helyzet megléte tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletből táplálkozik. A diszkriminációval szembeni jogvédelem lényegét az egyéb helyzet esetében is az adja, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező panaszos elsődlegesen nem saját magatartása, hanem egy adott csoporthoz való tartozása miatt szenved hátrányt.”

„A szűkítő értelmezés biztosítja, hogy az eljárás ne vezessen az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének megállapításához olyan esetekben, amikor az emberi méltóság általános sérelméről, rendeltetésellenes joggyakorlásról, vagy joggal való visszaélésről szól a jogvita.”

„... a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában nem tartozik az egyéb helyzet alá olyan tulajdonság, amely ne lenne egyben az ember személyiségének lényegi vonása. Az Ebktv. 8. §-ában megnevezett tulajdonságok között egyetlen kivétel található azon szabály alól is, hogy a (közösségi) jogalkotó a személyiségnek nem lényegi vonását is védeni rendelné: ez pedig a munkaviszony jellege.”

„... az egyéb helyzet fogalmát szűken kell értelmezni, egyébként felmerülhet annak a veszélye, hogy devalválódik a nevesített tulajdonságok esetében nyújtott védelem, és az EBH túlterjeszkedik az Ebktv-ben meghatározott hatáskörén. Az egyéb tulajdonság nem lehet azonos az elszenvedett hátránnyal, nem lehet tehát az a különbség az összehasonlított személyek, illetve csoportok között, hogy az egyik elszenvedte az adott hátrányt, a másik pedig nem.”

„A személyiség lényegi vonásán alapuló diszkrimináció esetében az EBH-nak mindenképp el kell járnia, még ha a védett tulajdonságot az Ebktv. 8. §-a nem is nevesíti. Mérlegelésnek nincs helye, ha az adott tulajdonság alapján az Alkotmány, vagy nemzetközi szerződés védelmet nyújt, illetve az előnyben részesítő (állami) intézkedés alapjául szolgál.”

„Az egyéb helyzet definíciós magja: Az egyéb helyzet fogalma szükségképpen szerepel az Ebktv-ben, hiszen a társadalom folyamatosan változik, fejlődik. A jogalkalmazást segíti, ha a védett tulajdonságok között létezik egy rugalmas kategória, amely olyan személyek/csoportok védelmére szolgál, akikre nem gondolhattott a jogalkotó az Ebktv. megalkotásakor.

ÉGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

Az egyéb helyzet éppen a társadalom dinamikus fejlődése miatt nem határozható meg pontosan. Definíciós magját azonban az képezi, hogy tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletek alapjául szolgáló tulajdonságot takar. Ennek megfelelően az egyéb helyzet, mint védett tulajdonság szinguláris, másra nem jellemző, csak egy személynél előforduló tulajdonság esetében főszabályként nem alkalmazható. A diszkriminációval szembeni jogvédelem lényegét az egyéb helyzet esetében is az adja, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező panaszos elsődlegesen nem saját magatartása, hanem egy adott csoporthoz való tartozása miatt szenved hátrányt.”

„Az Ebktv. preambulumból és a törvény közösségi jogi háttérjogszabályaiból az következik, hogy a védelem – így az egyéb helyzet értelmezésének – középpontjában az össztársadalmilag hátrányos helyzetben lévő csoportok állnak. Fontos ugyanakkor felhívni rá a figyelmet, hogy kivételesen regionális, lokális szinten olyan tulajdonság is lehet hátrányos megkülönböztetés alapjául szolgáló csoportjellemző, amely össztársadalmi szinten nem feltétlenül minősül annak.”

„Több szinten kell tehát a hátrányhoz kapcsolódó tulajdonságot vizsgálni. Az Ebktv-ben nem nevesített, de társadalmilag köztudomásúan hátrányos helyzetben lévő csoportok tagjait a csoporttal való kapcsolatukra tekintettel érő hátrány nagy valószínűséggel az egyéb helyzethez kapcsolódik.”

„Általában nem beszélhetünk egyéb helyzetről, ha a hátrány egyéni körülményhez kapcsolódik – például a munkáltató ellenszenvén, a munkáltatóval való véleménykülönbségen, konfliktuson alapul. Utóbbiak ugyanis a hátrányos megkülönböztetéshez hasonló olyan speciális helyzetek – elsősorban a munkajog, közoktatási vagy szociális jog területén –, amelyek egyaránt az alá-fölérendeltséggel, a függőséggel, illetve a kiszolgáltatottsággal írhatók le. E függőségi viszonyok különösen sérelmessé teszik az okozott hátrányt, amelyet azonban elsősorban nem az össztársadalmi folyamatok, előítéletek és megkülönböztetés, hanem az adott jogviszony hierarchikus jellege okoz. Amennyiben tehát a hátrányt alapvetően nem két társadalmi csoport felé irányuló, ám eltérő bánásmód összehasonlítása mutatja meg, hanem az egyéni körülményeken alapul, úgy nem az egyenlő bánásmód követelményének az egyéb helyzeten alapuló sérelme valósul meg, hanem más jogsérelem – amely lehet az emberi méltóság sérelme, rendeltetésellenes munkáltatói joggyakorlás, joggal való visszaélés, stb.”

„Az Ebktv. 19. §-a alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén indított eljárásokban – így az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH) előtt is – a fordított (osztott) bizonyítási teher elve érvényesül. Ez a bizonyítási könnyítés vonzóvá teszi az EBH előtti eljárást azon sérelmet szenvedett felek számára is,

akiknek az emberi méltósága általában sérült, akik rendeltetésellenes joggyakorlásnak vagy joggal való visszaélésnek, illetve önkényes (pl. munkáltatói) döntésnek estek áldozatul.

A gyakorlatban az EBH-hoz intézett panaszok egyre nagyobb arányban vonatkoznak olyan jogsértésekre, amelyek alapján a kérelmezők nem neveznek meg konkrét, az Ebktv. 8. § a)-s) pontjaiban védett tulajdonságot. Noha üdvözlendő, hogy a diszkrimináció elleni védelmet a jogszabály nem korlátozza csupán néhány tulajdonságra, a jogalkalmazás során komoly problémákat vet fel a védett tulajdonságok nyitott listája. Ez a 'nyitottság' ugyanis alkalmas arra, hogy elmossa a határokat a diszkrimináció tilalmába, illetve az egyéb jogi rendelkezésekbe ütköző magatartások között, ahogy azt az alábbi ábra a munkajogi jogviszonyokkal kapcsolatban szemlélteti."

„Ezzel összefüggésben fontos leszögezni, hogy az Ebktv. 8. § j) pontjában védett politikai vagy más vélemény nem egy adott ügyben fennálló véleményre, hanem egy rendszerszintű, régebb óta fennálló, és általában a tulajdonság lényegiségére felállított tesztnek megfelelő eszmerendszer megnyilvánulására vonatkozik. Egyéb esetekben – tehát például akkor, ha egy konkrét munkahelyi ügy megítélésében merül fel nézetkülönbség a munkáltató és a munkavállaló között – a rendeltetésellenes joggyakorlás miatti munkaügyi vagy polgári per megindításának lehet helye."

„A munkaerőpiacon számtalan olyan élethelyzet van, amikor megromlik a viszony a vezető, munkáltatói jogokat gyakorló személy és beosztottja között. A viszony megromlásának az okai igen sokszínűek, de ilyen lehet különösen a személyes ellenszenv, helyi konfliktus, korábbi versenyhelyzet (pl. vezetői pályázat), a diszkriminációtól független munkavállalói igényérvényesítés (pereskedés a munkáltatóval). Ezekben az esetekben a vezető által alkalmazott intézkedés hátrányt okoz a munkavállalónak, és az intézkedés háttérében megromlott viszonyuk áll. Noha az ilyen esetekben gyakran fordulnak a hátrányt elszenvedő munkavállalók diszkriminációra hivatkozva az EBH-hoz, a felek közötti viszony megromlásához vezető olyan okok nem minősülhetnek egyéb helyzetként védett tulajdonságnak, amelyek a fenti elvek és szempontok alapján nem az emberi személyiség lényegi vonásai, és amelyek nem csoport-jellemzők."

5. A hatósági joggyakorlat

A hatóság joggyakorlata a hivatkozott állásfoglalás megjelenése óta az egyéb helyzet mint védett tulajdonság fogalomkörének értelmezésénél következetesen tekintetbe veszi a Tanácsadó Testület állásfoglalását, amelyet több döntésében a bírói gyakorlat is elfogadott.

A hatóság az állásfoglalás kiadását követően az egyéb helyzet fogalmát szűken értelmezi, jellemzően csak az abban felállított kritériumrendszernek megfelelő helyzeteket, tulajdonsá-

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

gokat tekinti védett tulajdonságnak. Az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti védett tulajdonság tehát az ember személyiségének lényegi vonása, tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, társadalmi előítéletek alapjául szolgál, illetve valamilyen hátrányos helyzethez kapcsolódik. E kritériumokon kívül a hatóság abban az esetben tekint egy bizonyos helyzetet, tulajdonságot védett tulajdonságnak, ha az valamely jogszabályi rendelkezés miatt indokolt (például: kölcsönzött munkavállalói státusz esetén).

Utalni kell azonban arra is, hogy a hatóság joggyakorlata eltér az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) gyakorlatától. Az EJEB esetenként olyan tulajdonságokat, helyzeteket is elfogadott a diszkrimináció alapjául szolgáló egyéb helyzetként (pl. katonai rendfokozat), amelyek a hatóság szűkítő értelmezése szerint valószínűleg nem minősülnének egyéb helyzetnek.

Elmondható, hogy kialakult ugyan egyfajta gyakorlata annak, hogy a hatóság bizonyos tulajdonságokat, helyzeteket jellemzően elfogad az egyéb helyzet körében védett tulajdonságként, bizonyos tulajdonságokat, helyzeteket pedig nem, de teljes érvénnyel, általánosságban nem mondható ki egyetlen helyzetről, tulajdonságról sem, hogy azt a hatóság egyéb helyzetként feltétlenül védett tulajdonságnak tekinti, vagy azt feltétlenül elutasítja. Bizonyos esetben például a büntetett előélet, amennyiben – a konkrét eset körülményeit tekintve – az megfeleltethető a TT-állásfoglalás kritériumainak, minősülhet egyéb helyzetnek. Ugyanakkor, ez nem jelenti azt, hogy mindenki, aki bűncselekményt követett el, automatikusan az Ebktv. biztosította különleges védelmet élvezné. Minden esetben egyedileg szükséges mérlegelni, hogy a panaszos által ismertetett körülmények, helyzet, tulajdonság megfeleltethető-e a TT-állásfoglalás kritériumainak, illetve azt is, ha túlságosan szűkítő értelmezésre vezetne a TT-állásfoglalás kritériumainak mechanikus, merev alkalmazása.

Zaccaria Márton Leó Az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése a munkajog területén a magyar joggyakorlatban című, 2015-ben megjelent könyvében utal arra, hogy „A védett tulajdonságok körének kibővülése, dinamikus változása felvetheti az úgynevezett életvitelen alapuló tulajdonságok – dohányzás, alkoholfogyasztás, motorkerékpárral történő közlekedés, tetoválás viselése, közösségi médiában történő információmegosztás – egyéb helyzetkénti elismerését, azonban a kiterjesztő értelmezés egyértelmű tilalma mellett véleményem szerint ezek ilyen módon történő értelmezése egyelőre megkérdőjelezhető, még az említett nemzetközi és uniós jogi aktusok figyelembevételével is.”²

Hangsúlyozzuk, hogy a hatóság – jelenlegi joggyakorlatát tekintve – a fentiek szerinti, életvitelen alapuló tulajdonságokat nem fogadja el védett tulajdonságként. A hatóság jellemzően nem tekinti védett tulajdonságnak valamely foglalkozás gyakorlását, szakképesítést, illetve az iskolai végzettséget sem. Nem tekinti védett tulajdonságnak önmagában a külső megjelenést, a ruha-, és hajviseletet, illetve bármely divatirányzat követését sem.

2 Zaccaria Márton Leó: Az egyenlő bánásmód elvének érvényesülése a munkajog területén a magyar joggyakorlatban. Budapest, 2015. p. 153.



A kép forrása: pixabay.com

6. Néhány jellemző példa a hatósági joggyakorlat változásáról

Jellemző példaként említhető, hogy míg a hatóság a TT-állásfoglalást megelőzően a pereskedést a bepanaszoltal az egyéb helyzet körében védett tulajdonságnak tekintette, addig az állásfoglalás kiadását követően nem fogadta el védett tulajdonságnak azt. A hatóság honlapján a régebbi jogesetek között jelenleg is fellelhetőek olyanok, amelyekben jogsértés megállapítása történt, mert a bepanaszolt szerv a vele való sorozatos pereskedés miatt részesítette a panaszost másoknál kedvezőtlenebb bánásmódban (pl. az EBH/109/2008. számú jogeset). Az állásfoglalás megjelenését követően a hatóság az ilyen jellegű panaszokat – védett tulajdonság hiányára tekintettel – következetesen elutasítja. Ugyancsak példaként említhető, hogy korábban a hatóság jogsértést állapított meg olyan esetekben is, amelyekben a munkahelyi vezető azért részesítette a panaszt benyújtó munkavállalót másoknál kedvezőtlenebb bánásmódban, mert korábban a munkahelyi vezető riválisaként maga is indult a vezetői pozíció betöltésére meghirdetett pályázaton (704/2007. számú jogeset). A hatóság a TT-állásfoglalást megelőzően védett tulajdonságnak tekintette az egyéb helyzet körében, ha a munkavállaló korábban riválisa volt a saját főnökének. Az állásfoglalást követően a hatóság az ilyen jellegű panaszokat a védett tulajdonság hiányára hivatkozva következetesen elutasítja. Természetesen ezekben az esetekben is megvalósulhat más – jellemzően munkajogi vagy személyiségjogi – jogsértés, de az nem minősül diszkriminációnak.

Szintén markánsan változott a joggyakorlat a lakóhely mint egyéb helyzet értékelésében. A hatóság jelenleg igen szűk körben fogadja el a hivatkozást a lakóhelyre mint egyéb helyzetre. (1/2007., 419/2007., 807/2008. számú jogesetek).

7. Bírói gyakorlat

A hatóság szűkítő értelmezését több ízben megerősítette a bírói gyakorlat is. A Kúria egy később ismertetett határozatában (Kfv. II.37.615/2015./4.) osztotta a hatóság álláspontját arról, hogy ugyan a törvényben foglalt felsorolás nem zárt, mert a sorban az utolsó helyen az egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző szerepel, ez azonban „... nem jelenti azt, hogy a törvény egy személy, vagy csoport bármilyen egyéb tulajdonsága, helyzete alapján történő megkülönböztetését diszkriminációnak tekintené. Mind a nemzetközi, mind a hazai jogértelmezés szerint az egyéb helyzet körében is fő szabályként olyan tulajdonságokra lehet a védelmet kiterjeszteni, ami az emberi személyiség lényegi vonása, valamint tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletek alapjául szolgálhat. Az egyéb helyzet fogalmát szűken kell értelmezni, mert egyébként felmerülhet annak a veszélye, hogy devalválódik a nevesített tulajdonságok esetében nyújtott védelem. Az Ebktv. Preambulumából és a törvény uniós-jogi háttér jogszabályaiból is az következik, hogy a védelem középpontjában – az egyéb helyzet értelmezése során is – az össz-társadalmilag hátrányos helyzetben levő csoportok állnak.”

A bírói gyakorlat áttekintése során érdemes kiemelni a Kúria 5/2012. számú munkaügyi elvi határozatát (EBH 2012. M.5.), amely szerint egyéb tulajdonság csak a személyiség lényeges vonása lehet, vagyis csak olyan jellemző, ami beépül az adott ember személyiségébe. A konkrét ügyben a munkavállalók egy olyan csoportját érte hátrány, akik a munkáltató egy bizonyos településen lévő telephelyén dolgoztak. A határozat rámutatott, az, hogy „... ők az utóbb megszüntetett k-i telephely munkavállalói, nem minősül a személyiség lényegi vonásának. Az ember személyiségének lényegi vonása lehet valamely képesség, készség, tulajdonság, megnyilvánulási mód, szokások stb. Nem épül be azonban a személyiségbe – ezáltal nem válik lényegi vonássá – olyan körülmény, amellyel az egyén munkavégzésének, lakóhelyének, szabadidő-eltöltésének stb. földrajzi helye határozható meg. Ez akkor sem a személyiség része, ha egy adott helységben, annak meghatározott részében egyszerre többen dolgoznak. Ennél fogva az, hogy a felperes által megjelölt autóbuszvezetők korábban valamennyien K-n dolgoztak, nem minősülhet a személyiségük lényegi vonásaként ...”

A Kúria 19/2014. számú munkaügyi elvi határozatában (EBH 2014. M.19.) is foglalkozik a témakörrel. Az adott ügyben a köztisztviselő – a munkatársa (akinek édesanyja is a hivatalban dolgozott) jogszabályba ütköző magasabb besorolására hivatkozva – kérte a saját jogszerű besorolásának megváltoztatását, az egyenlő munkáért egyenlő bér elve alapján. Az elvi határozat a TT-állásfoglalásra hivatkozva kifejtette, hogy a törvény „8. § t) pont szerinti egyéb helyzet, mint védett tulajdonság nem értelmezhető kiterjesztően, csak az emberi személyiség konkrét, lényegi tulajdonságaira figyelemmel. A felperes ilyen konkrét lényegi vonást semmilyen formában nem jelölt meg, munkatársa édesanyjának hivatali munkavégzése, saját maga esetében ennek hiánya, nem minősíthető ilyen tulajdonságként.”

A Kúria 22/2014. számú munkaügyi elvi döntése (EBD 2014. M.22.) ugyancsak érintette az egyéb helyzet fogalmát, amikor megfogalmazza, hogy „A munkavállaló és a felettese közötti személyes ellentét, kialakult konfliktus a rendeltetésellenes joggyakorlás körében értékelhető. A munkavállaló korábbi vezetői tapasztalata az egyenlő bánásmód megsértése vizsgálatánál nem minősül egyéb védett tulajdonságnak. ...Az Ebktv. 8.§ t/ pontjában megjelölt egyéb védett tulajdonságnak a személyiség lényegéhez közvetlenül kapcsolódónak kell lennie, a személyhez fűződő tulajdonságnak kell lennie.”

Néhány jellemző terület az egyéb helyzet körében

8. Állampolgárság

A hatóság az egyéb helyzet körében jellemzően védett tulajdonságként értékeli az állampolgárságot (1408/2006., 56/2007., 1408/2007., 178/2009., 713/20010., 1054/2010., 317/2012. számú jogesetek). Az állampolgárság ugyan külön nevesítve nem szerepel a védett tulajdonságok felsorolásában, azonban több szempontból hasonlít az ott felsorolt tulajdonságokhoz, és sok szempontból megfelel a TT-állásfoglalás támasztotta kritériumoknak. Ezen kívül az állampolgárság védett tulajdonságként való elfogadásának szerteágazó nemzetközi jogi alapjai is vannak. Az Európai Közösséget Létrehozó Szerződés (EK-szerződés) például a 12. cikkben rögzíti, hogy a szerződés alkalmazási körében és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.

9. Hajléktalanság

A hatóság joggyakorlatában ugyancsak jellemzően védett tulajdonságnak tekinti a hajléktalanságot, illetve azt, ha valaki nem rendelkezik lakcímmel (13/2007. és 559/2008. számú jogesetek). E helyzetek jellemzően megfelelnek a TT-állásfoglalásban megfogalmazott kritériumoknak, hiszen objektíve igazolható, homogén csoportképzésre alkalmasak, társadalmi előítéletek alapjául szolgálnak, össztársadalmilag hátrányos helyzethez kapcsolódnak, és a személyiséget lényegesen befolyásolják.

10. Lakóhely

A hatóság által vizsgált esetekben gyakran visszatérő kérdés, hogy a lakóhely mikor tekinthető egyéb helyzetként védett tulajdonságnak. A korábbi években a hatóság több ízben elfogadta a lakóhelyet mint védett tulajdonságot (1/2007., 419/2007., 807/2008. számú jogesetek), jelenleg azonban szűkebben értelmezi a lakóhely fogalmát. Önmagában az, hogy egy személy mely településen, megyében, településrészen stb. lakik, dolgozik, valamint az, hogy nem egy adott településen, hanem valahol máshol él, nem értékelhető védett tulajdonságként. Ezt az értelmezést támasztja alá a Kúria fentebb idézett, EBH 2012. M.5. számú határozata is. Nem kizárt azonban, hogy a lakóhelyre védett tulajdonságként tekintsünk olyan esetekben, amikor az megfelel a TT-állásfoglalásban kifejtett kritériumoknak, így csoportképzésre alkalmas, előítéletek alapjául szolgál, stb. Ezekben az esetekben általában valamely, az Ebktv-ben külön nevesített védett tulajdonság is az eljárás alapjául szolgálhat (pl. nemzetiséghez való tartozás, vagyoni helyzet), ezért ilyenkor nem az egyéb helyzet, hanem a törvényben nevesített valamely más védett tulajdonság alapján folytatja le a hatóság az eljárást.

11. Kölcsönzött munkavállaló

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) a munkaerő-kölcsönzés különös szabályait tartalmazó XVI. fejezetében „Az egyenlő bánásmód követelménye” címszó alatt előírja, hogy a kölcsönzés tartama alatt a munkavállaló számára biztosítani kell a kölcsönvevővel munkaviszonyban álló munkavállalókra irányadó alapvető munka- és foglalkoztatási feltételeket, különösen a munkabér összegére és védelmére, továbbá az egyéb juttatásokra vonatkozóan (Mt. 219. § (1) bek.). A hatóság az Mt. fenti rendelkezései alapján a kölcsönzött munkavállalói státuszt az egyéb helyzet körébe tartozó védett tulajdonságnak tekinti, függetlenül attól, hogy ez a helyzet, tulajdonság egyébként megfelel-e a TT-állásfoglalásban felállított kritériumrendszernek. (Itt jegyezzük meg, hogy az Ebktv. védett tulajdonságokat felsoroló 8. §-a is tartalmaz egy, ugyancsak a munkaviszonyhoz kapcsolódó olyan tulajdonságot, amely jellegét tekintve kivételt képez a felsorolt tulajdonságok között. Ez a védett tulajdonság a munkaviszony részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama (8. § r) pont), amely egy uniós irányelv alapján került a törvényi felsorolásba.)

A kölcsönzött munkavállalói státuszra tekintettel benyújtott panaszok ügyében a hatóság mind a kölcsönbeadó, mind a kölcsönvevő munkáltató felelősségét vizsgálja. Az eljárások jellemzően jogsértést megállapító határozattal zárulnak, mert – még ha a bérek tekintetében nincs is markáns különbség a saját és a kölcsönzött munkavállalók között – a béren kívüli juttatások körében megállapítható a különbségtétel (449/2013. és 173/2015. számú jogesetek).

12. Sajátos nevelési igény

A hatóság általában védett tulajdonságként fogadja el a gyermekek vonatkozásában a szakértői bizottság által megállapított különleges bánásmód biztosítása iránti, illetve sajátos nevelési igényt. Ezekben az ügyekben a hatóság jellemzően a törvényben külön is nevesített fogyatékoság vagy egészségi állapot védett tulajdonságra tekintettel folytatja le az eljárást, hiszen a különleges bánásmód igénye, illetve a sajátos nevelési igény gyakran átfedésben van ezekkel a tulajdonságokkal. Amikor azonban a különleges bánásmódról való igény, illetve a sajátos nevelési igény nem jár együtt fogyatékosággal, betegséggel, a hatóság a védett tulajdonságot egyéb helyzetként értékeli (554/2012., 554/2012., 133/2015. számú jogesetek).

Jogesetek

A következőkben néhány jogesetet mutatunk be az utóbbi évek hatósági joggyakorlatából. Az egyéb helyzet mint védett tulajdonság alapján indult eljárásokban a korábbi évekhez viszonyítva lényegesen kisebb arányban állapítottunk meg jogsértést, jellemzően a kérelem elutasításával zárultak le az ügyek.

13. Zaklatták az oknyomozó újságíró testvérét

(Kérelmet elutasító határozat)

A jogi képviselővel eljáró kérelmező azt panaszolta, hogy egy felsőoktatási intézmény egyéb helyzete, tulajdonsága miatt zaklatást valósított meg vele szemben és ezzel megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

A beadványból kiderült, hogy a kérelmező az intézmény kollégiumában lakott. A kollégiumot felkereste egy internetes portál két oknyomozó újságírója, egyikük a kérelmező testvére volt. Az újságírók több kollégistától, köztük kérelmezőtől is információkat kaptak a kollégiumról készülő, igen kritikus hangvételű cikk megírásához. A kérelmező testvére mint újságíró, levelezésbe kezdett a kollégium vezetésével is az ott tapasztalt problémákkal kapcsolatban. A kollégium vezetése arra kérte a kérelmezőt, hogy próbálja meg



A kép forrása: flickr.com

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

leállítani a cikk megírását, illetve megjelentetését. A kérelmezőnek különféle megbeszéléseken kellett részt vennie, többen őt okolták a cikk megírásáért. Hangsúlyozták, hogy a cikk nyilvánosságra hozása vagy megjelentetése súlyos, negatív következményekkel járhat az intézményre nézve, illetve az általa képviselt nemes célok megvalósításában. Kérelmezőt mindez igen kellemetlenül érintette. E megnyilvánulásokat a személye elleni, az Ebktv. fogalmi körébe tartozó zaklatásként értékelte, amely véleménye szerint az Ebktv. 8. § t) pontjában szereplő egyéb helyzetnek minősülő védett tulajdonságával állt összefüggésben.

Az Ebktv. értelmében akkor valósul meg zaklatás, ha az adott személyt valamely e törvényben felsorolt védett tulajdonsága miatt éri az emberi méltóságát sértő magatartás, tehát az Ebktv. szerinti zaklatás tényállásának elengedhetetlen eleme a védett tulajdonság, amit a kérelmezőnek kell megjelölni és valószínűsíteni.

Kérelmező védett tulajdonságként az Ebktv. 8. § t) pontjába sorolt egyéb helyzetre, tulajdonságra hivatkozott, amikor előadta, hogy azért érte sérelem, mert a testvére a kollégiumot kritizálta az általa megírt cikkben.

A hatóság először azt vizsgálta meg az ügyben, hogy a sérelmezett intézkedések okaként megjelölt tényezők megfelelnek-e az Ebktv. 8. § t) pontjába sorolt egyéb helyzet kritériumainak, azok alapján megilleti-e a kérelmezőt a törvényben meghatározott védelem.

A hatóság álláspontja szerint a kérelmező által ismertetett körülmények (a kérelmező testvére kritikus cikket írt a kollégiumról) nem felelnek meg az említett TT-állásfoglalásban megfogalmazott kritériumoknak. E körülmények ugyanis kizárólag a kérelmezőre jellemzőek, homogén csoportképzésre nem alkalmasak, nem szolgálnak társadalmi előítéletek alapjául, nem tekinthetők a személyiség lényegi vonásának, tehát kifejezetten egyéni körülményekhez kapcsolódnak. Mindezek miatt nem vonhatók az Ebktv. szerinti egyéb helyzet körébe. Egyébként a szóban forgó cikk, az abban szereplő kritikai észrevételek sem kapcsolódtak valamely védett tulajdonsághoz. Az Ebktv. értelmében védett tulajdonság hiányában nem valósul meg zaklatás, ezért a hatóság a kérelmet elutasította, és az ügy további elemeit nem vizsgálta.

14. Nem alkalmazták gépjárművezetőnek a rendőrt, mert „X” településen lakott

(Kérelmet elutasító határozat)

Kérelmező gépjárművezetői állásra jelentkezett egy céghez. Amikor a cég ügyvezetőjének elmondta, hogy „X” településen lakik, korábban rendőr és katona volt, az ügyvezető elutasította. Arra hivatkozott, hogy volt már egy rendőr alkalmazottja „X” településről, akivel problémák voltak. Kérelmező azt panaszolta, hogy egyéb helyzete miatt közvetlen hátrányos megkülönböztetés érte. Kérelmező védett tulajdonságként az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetre hivatkozott, katonai, rendőri múltját, valamint azt jelölte meg, hogy „X” településen él, onnan származik.

Mint minden ügyben, ahol a kérelmező egyéb helyzetére, tulajdonságára hivatkozik, a hatóság azt vizsgálta meg először, hogy a panaszos által megjelölt körülmények – a TT-állásfoglalásra is tekintettel – értelmezhetőek-e az Ebktv. 8. § t) pontjába tartozó védett tulajdonságként.

A TT-állásfoglalása szerint a törvény értelmében vett egyéb helyzet definíciós magját többek között az képezi, hogy az homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, társadalmi előítéletből táplálkozik, illetve főszabályként az emberi személyiség lényegi vonása, és a védelem középpontjában az össztársadalmilag hátrányos helyzetű csoportok állnak.

Az adott munkáltató személyes rokon- vagy ellenszenve, egyéni értékítéleten, tapasztalaton alapuló preferenciái bizonyos tulajdonságokkal, körülményekkel rendelkező személyek vonatkozásában, – önmagukban – nem igazolnak társadalmi előítéletet vagy össztársadalmilag hátrányos helyzetet. A rendőri, katonai múlthoz, valamint ahhoz, hogy valaki egy adott településen lakik, onnan származik, köztudomásúan nem kapcsolódik társadalmi előítélet, össztársadalmilag hátrányos helyzet, illetve ezekről a tulajdonságokról az sem állapítható meg, hogy a személyiség lényegi vonásai. Nem vonhatók ezért az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzet fogalma alá, nem minősülnek védett tulajdonságoknak. A kérelmet a hatóság elutasította.

15. Igazságérzéke miatt nem foglalkozott ügyével a hivatal

(Kérelmet elutasító határozat)

Kérelmező és társai egy hivatalt panaszoltak be a hatóságnál, sérelmezve, hogy a benyújtott kérelmüket nem a törvényes határidő megtartásával kezelték. Álláspontjuk szerint közvetlen hátrányos megkülönböztetés érte őket. Kérték a jogellenes állapot megszüntetését és hatékony jogorvoslat biztosítását, indítványozták a hivatalhoz korábban benyújtott beadványaik hivatalos beszerzését is. A hatóság a panaszosokat írásban tájékoztatta, hogy nem jelöltek meg védett tulajdonságot, ezért a kérelmük nem alkalmas az elbírálásra. Kérelmezők ezt követően újabb beadványt terjesztettek elő, amiben sérelmezték, hogy ügyükben a hatóság nem alakszerű formában döntött. Védett tulajdonságként az Ebktv. 8. § t) pontját (egyéb helyzet) jelölték meg. Egyéb helyzetüket akként határozták meg, hogy „közvetlenül érintettek hitelező felekként több cégen keresztül folyó felszámolási eljárásokban, és közérdekű bejelentő kérelmező, ügyféli minőségben”.

A hatóság a kérelmet tárgyalás mellőzésével elutasította, mert a TT-állásfoglalás alapján a kérelmezőknek nem volt védett tulajdonsága.

A kérelmezők egyike ügyvédi képviseléssel a határozat felülvizsgálatát kezdeményezte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. Arra hivatkozott, hogy lényegi tulajdonsága az igazságérzéke és az, hogy „a valótlannak tartott dolgok valótlanúsága kiderüljön... igaznak vélt igazság kimondasson”. A bíróság a keresetet 20.K.31.996/2014/15. sz. ítéletével elutasította. Felperes a Kúriától a jogerős ítélet felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését kérte. A Kúria a Kfv.III.37.615/2015./4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában – egyebek mellett – kifejtette, hogy a felperes védett tulajdonságként „igazságérzékét” jelölte meg („valótlanok tartott dolgok valót-

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

lansága kiderüljön, igaznak vélt igazság kimondasson”). Az, hogy valakinek van-e igazságérzéke vagy milyen az igazságérzéke, egyéni megítélés kérdése, semmi esetre sem egy olyan objektív, tényszerű, csoportképzésre alkalmas, tárgyilagosan igazolható tulajdonság (jellemző vagy helyzet), amely előítéletek alapjául szolgálna, tehát nem tekinthető az Ebktv. értelmében védett tulajdonságnak.

A Kúria megalapozatlannak tartotta azt a felperesi álláspontot, hogy a hatóság és a bíróság csak részben tárta fel az ügy tényállását. E körben megjegyezte, hogy az EBH csak az egyenlő bánásmód követelményének megsértését vizsgálhatja, egyéb jogsértések vizsgálatára nem rendelkezik hatáskörrel. A felperes esetében megállapítható volt, hogy a hivatkozott tulajdonság (igazságérzék) nem minősíthető a törvény értelmében védett tulajdonságnak, védett tulajdonság hiányában pedig nem valósulhat meg hátrányos megkülönböztetés. Ennek megállapítását követően a hatóságnak nem kellett a tényállás tisztázása körében további intézkedéseket tenni, bizonyítást lefolytatni és nem volt szükség a tényállás egyéb vonatkozásainak feltárására sem.

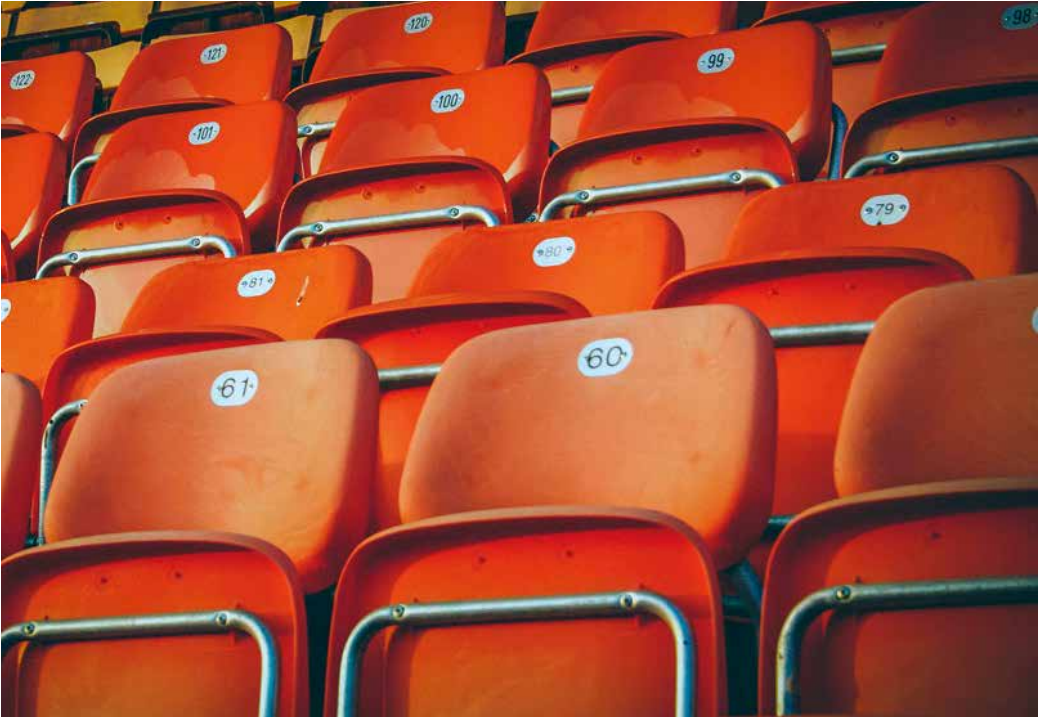
16. A csapat szurkolóit vénaszkennerrel azonosítják

(Kérelmet elutasító határozat)

Egy futballcsapat néhány szurkolója azt sérelmezte, hogy a panaszban megjelölt sportlétesítményben, a futballcsapat szurkolói számára biztosított szektorokban, kizárólag a csapat szurkolói kártyájának birtokában tekinthetik meg a labdarúgó mérkőzéseket. A kártya kiváltásához ún. vénalenyomatot – a tenyér érhálózatáról előállított biometrikus adatot – kell szolgáltatniuk, és a sportrendezvényre belépéskor a kártya bemutatása mellett vénaleolvasó szkennerrel is azonosítani kell magukat. Tekintettel arra, hogy az ellenfél csapat szurkolói részére kialakított vendégszektorban helyet foglalók, valamint a VIP-szektorba jegyet vásárlók vénaszkenneres azonosítás nélkül látogathatták ugyanazon sporteseményeket, a kérelmezők úgy vélték, hogy a bepanaszolt sportrendezvény-szervező gazdasági társaság hátrányosan megkülönböztette őket. Kérelmük alátámasztására a nevükre szóló szurkolói kártyákat, illetve a „C” szektorba szóló jegyet és bérleteket csatoltak.

A hatóság az ügyben hozott határozatában rögzítette, hogy az Ebktv. 8. § felsorolása nem tartalmazza a „szurkoló”-t védett tulajdonságként, ezért elsődlegesen eldöntendő kérdés volt, hogy védett tulajdonságnak tekinthető-e, ha valaki szurkoló, tehát valamely sportszervezet csapatának sikerét kívánja, előszeretettel látogatja mérkőzéseit, és buzdítja a játékosokat. A hatóság e tulajdonságot összevetette a TT-állásfoglalás szerinti kritériumokkal, megállapította, hogy az adott szurkolói minőség esetében össztársadalmi szempontból hátrányos helyzetű, homogén csoportról beszélni nem lehet, a társadalomban az adott csapat drukkerivel szemben negatív előítéletek sem érzékelhetők. Nyilvánvalóan nem befolyásolja továbbá alapjaiban az egyén mindennapi létét, hogy melyik csapatnak szurkol. Ez az egyén döntésén alapuló, nem megváltoztathatatlan jellemző, fennállása nem szükségszerű, és jellemzően látható jegyei sincsenek.

A hatóság döntésében kifejtette azt is, hogy a „drukkerséghez” hasonló, különböző ízlésbeli, kulturális, szabadidő-eltöltési preferenciák, kedvtelések – pl. gyűjtőszemvedély,



A kép forrása: flickr.com

valamilyen zenestílus vagy zenei együttes iránti rajongás – védett tulajdonságként kezelése parttalanná tenné a diszkrimináció vizsgálatát, és devalválná a törvényben felsorolt védett tulajdonságok körét. A védett tulajdonságokra vonatkozó felsorolás – ahogy arra a TT-állásfoglalás is rámutat – az Ebktv-ben nem azért nyitott, mert mindenféle helyzettel, tulajdonsággal, jellemzővel kapcsolatos megkülönböztetés, sérelem a diszkrimináció körébe tartozik. Ebben az esetben ugyanis a védett tulajdonságokra utalás is feleslegessé válna. A felsorolás azért nyitott, mert a folyamatos társadalmi változások megkívánják, hogy olyan – hátrányos helyzetű – csoportok is védelemben részesüljenek, amelyekre a törvény megalkotásakor a jogalkotó nem gondolhatott. Ezt a gondolatmenetet követi az Alkotmánybíróság IV/988-8/2015. számú határozata is. A határozat az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalomnak az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulatával összefüggésben rögzíti: „Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos és indokolatlan hátránnyal sújtottnak.” Az adott futballcsapat szurkolói a hatóság megítélése szerint nincsenek kitéve kiszolgáltatottságnak, kirekesztettségnek, társadalmi helyzetük nem hátrányos, ezért e minőségük elismerése védett tulajdonságként nem indokolt.

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

A hatóság határozatában megállapította a védett tulajdonság hiányát és – részben erre tekintettel – a kérelmet elutasította.

A kérelmezők a határozat bírósági felülvizsgálatát kérték, azonban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság – osztva a hatóság álláspontját – elutasította a keresetet. Ítéletében kifejtette, hogy „Az Ebktv. 8. § a)-r) pontjaiban számba vett védett tulajdonságok mellett a t) pont utal arra, hogy ... a védett tulajdonságok köre előre és maradéktalanul nem meghatározható. A lista ezért a t) pont által exemplifikatívnak minősül. A t) pont általános megfogalmazásával a jogalkotó a jogalkalmazó számára lehetőséget biztosított arra, hogy az eléje került helyzetet mérlegelve azonosíthasson valamely megkülönböztetés vonatkozásában olyan tulajdonságot, amelyet a jogalkotó is ekként nevesített volna. E körbe eső mérlegelés azonban nem korlátlan. ... A felperesek szurkolói minősége ezért, bár nem vitathatóan csoportképző tényező, és elfogadható, hogy meghatározó egyéni tulajdonságuk, de a már kifejtettek szerint nem kapcsolódik hozzá összetett eszmemendszer, amelynek az élet számos aspektusára kihatása lenne, ezért nem minősülhet olyan tulajdonságként, amely a személyiség lényegi vonását jelentené. Helytállóan értékelte tehát alperes, hogy a szurkolói minőség az egyén döntésén alapuló, nem megváltoztathatatlan jellemző, fennállása nem szükségszerű és jellemzően látható jegyei nincsenek. A társadalmi előítéletek alapjául szolgáló jelleg a szurkolói minőség vonatkozásában szintén nem azonosítható, ami pedig elhatárolási szempontot képez a védendő és a nem védendő tulajdonságok között.” A bíróság ítéletében hivatkozott a Kúria többször idézett Kfv.II.37.615/2015/4. számú határozatára is.

17. Helyi lakossal akarták betölteni az állást

(Kérelmet elutasító határozat)

A kérelmező 2016. január 18-án jelentkezett az eljárás alá vont álláshirdetésére, amelyet a b-i strandok csoportvezetői feladatainak ellátására írtak ki. A kérelemhez csatolt hirdetés szerint az állás betöltéséhez érettségi bizonyítványra volt szükség és előnyt jelentett többek közt, ha a pályázó a településen él. Kérelmező B településtől 5 km-re, egy másik településen lakott. Jelentkezését elutasították, mert a munkakört kizárólag a településen állandó lakóhellyel rendelkező személlyel kívánják betölteni. A kérelmező sérelmezte, hogy jelentkezését a b-i lakóhely hiánya miatt utasították el. Egyéb helyzet védett tulajdonságát úgy fogalmazta meg, hogy nincs lakóhelye B településen.

A védett tulajdonságok Ebktv. 8. § alatti felsorolása nem tartalmazza a lakóhelyet, illetve a lakóhely hiányát egy adott településen. Az ügyben ezért elsődlegesen eldöntendő kérdés volt a hatóság számára, hogy az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti védett tulajdonságnak tekinthető-e az a körülmény, ha B településen nem rendelkezik lakóhellyel a kérelmező.

A hatóság határozatában rámutatott, hogy következetes gyakorlatában a Tanácsadó Testület 288/2/2010. (IV.9.) TT-számú állásfoglalását tekinti kiindulópontnak azokban az esetekben, amelyekben egy hivatkozott helyzet, tulajdonság vagy jellemző egyértelműen nem sorolható be az Ebktv. által kifejezetten megnevezett védett tulajdonságok valamelyike alá.

Az egyéb helyzet fogalma a TT-állásfoglalás értelmében – tekintettel a törvényben nevesített védett tulajdonságok széles körére – szűkítően értelmezendő, hogy az eljárás ne vezessen az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének megállapításához olyan esetekben, amikor az emberi méltóság általános sérelméről, rendeltetésellenes joggyakorlásról vagy joggal való visszaélésről van, vagy lehet szó, illetve ne devalválódjon a nevesített védett tulajdonságok esetében nyújtott védelem.

A TT-állásfoglalás szerint az egyéb helyzet definíciós magját az képezi, hogy megléte tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletből táplálkozik, középpontjában az osztársadalmilag hátrányos helyzetű csoportok állnak, továbbá – főszabályként – a személyiség lényegi vonásának tekinthető.

A TT-állásfoglalás kifejezetten kitér a lakóhely, illetve földrajzi távolság kérdésére, és nem zárja ki, hogy azt védett tulajdonságként lehessen értékelni. Ehhez az értékeléshez azonban a hatóság álláspontja szerint további olyan feltételek is szükségesek, amelyek az egyéb helyzetre történő hivatkozáskor minden esetben vizsgálandók. Nevezetesen: az adott helyzet alapján létezik-e a társadalomban olyan homogén csoport, amely hátrányos helyzetűnek minősül és vele szemben előítélet nyilvánul meg.

A hatóság álláspontja szerint a társadalomban általánosságban nem alkotnak homogén csoportot azok, akik nem lakosai egy adott településnek. A B településen kívüli lakóhellyel rendelkező személyek nyilvánvalóan nem alkotnak homogén csoportot. Nem lehet megállapítani azt sem, hogy a B településen lakóhellyel nem rendelkezőkkel szemben egységesen létezne előítélet. A saját településhez ragaszkodást, illetve a lokálpatriotizmust nem lehet minden településen élővel szemben előítéletnek tekinteni, az pedig, hogy B település lakosaihoz képest más települések lakói osztársadalmilag hátrányos helyzetben lennének, végképp nem állja meg a helyét. Kérelmező lakóhelye ráadásul ugyanazon Balaton-környéki régióba tartozik, mint B település. A két település szomszédos, ezért a hátrányos helyzetet megalapozó regionális eltérésről, sőt földrajzi távolságról sem lehet szó. Mindezek alapján az a körülmény, hogy a kérelmező B településen nem rendelkezik lakóhellyel, nem felel meg a TT-állásfoglalás kritériumrendszerének, így az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetnek nem tekinthető.

A fentiekon túlmenően a Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.055/2011/3. számú ítélete szerint nem épül be a személyiségbe, és így a személyiség lényegi vonása sem lehet olyan körülmény, amellyel az egyén lakóhelyének földrajzi helye határozható meg. Az ítélet megerősíti a hatóság álláspontját, hogy az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetet önmagában nem alapozza meg az a körülmény, hogy mely településen rendelkezik vagy nem rendelkezik valaki lakóhellyel.

A hatóság a fentiek alapján megállapította, nem tekinthető védett tulajdonságnak, hogy kérelmező nem B település lakója, ezért védett tulajdonság hiányában a kérelmet elutasította.

18. Szőke haja és szülei fellépése miatt buktatták meg történelemből

(Kérelmet elutasító határozat)

A kiskorú kérelmező törvényes képviselője a kérelmezőre nézve sérelmesnek tartott helyzetet (történelemből megbukott), a következőkkel hozta összefüggésbe: szőke hajszín, állandó feleltetés fegyelmezési és oktatási szándékkal, a szülő kiállása gyermeke mellett. Az Ebktv. 8. §-a a felsoroltakat nem tartalmazza a védett tulajdonságok körében, ezért a hatóság megvizsgálta, hogy azok a 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetként minősíthetők-e.

A hatóság az ügyben hozott határozatában utalt arra, hogy a már említett TT-állásfoglalás szerint az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetet szűken kell értelmezni. Az állásfoglalás értelmében az egyéb helyzet megállapítható, ha megléte tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéleten alapul, valamint középpontjában ösztársadalmilag hátrányos helyzetben lévő csoportok állnak. Az egyéb helyzet továbbá nem lehet azonos a sérelemmel, és nem lehet olyan helyzetet sem annak tekinteni, ami nem a személyiség lényegi vonása.

Sem a szülő magatartásával, sem a tanár számonkérési módszerével kapcsolatosan nem állapítható meg, hogy körülhatárolható a társadalomban egy homogén csoport, mely ezen ismérvvvel rendelkezik, vele szemben társadalmi előítéletek léteznek, és hátrányos helyzetben van. A hajszín szintén nem tekinthető ilyennek.

A hatóság tehát úgy találta, hogy a kérelmező képviselője által előadott körülmények nem alkalmasak arra, hogy az Ebktv. 8. § t) pontja alapján védett tulajdonságként lehessen azokat minősíteni. Védett tulajdonság hiányában a hatóság nem vizsgálta, hogy a felhozott körülmények egyébként összefüggésben álltak-e a kérelmező által sérelmezettekkel.

19. Egyedülálló karaktere miatt nem vették fel a színi tanodába

(Kérelmet elutasító határozat)

A kérelmező felvételi vizsgán vett részt egy középiskolai színi tanodában, ahol korábban úgy tájékoztatták, hogy a külső adottságokat tekintve nincs feltétel a jelentkezőkkel szemben. A vizsgát követően két további jelentkezővel együtt közölték vele, hogy nem vették fel. A másik két jelentkező azért nem felelt meg, mert a többiek sokkal jobb teljesítményt nyújtottak, kérelmező pedig azért, mert karaktere olyan szinten egyedülálló, hogy a felvételiztetők szerint főszerepek eljátszására nem megfelelő. A döntés indoklásában nem utaltak a kérelmező tehetségtelenségére, a pályára való alkalmatlanságára, esetleg helyhiányra. A kérelmező előadta, hogy 175 cm magas, testsúlya 55 kg, ami férfiként normálisnak tekinthető a testtömegindex alapján, későn érő típus, a haja hátközépig ér, öltözéke a vizsgán elegáns volt. Kijelentette, hogy a felvételiztetők ítélezése szubjektív

volt. Kérte, hogy a hatóság lépjen fel az iskola felvételi vizsgájának szubjektív módja ellen, a tantestület tagjai ne éljenek vissza azzal a jogukkal, hogy eldönthetik, kik kerülhetnek be gyakorlati színész szakra.

A hatóság a kérelmet elutasította. Az Ebktv. általában olyan tulajdonságokat részesít védelemben, melyek az ember személyiségének lényegi vonásai. A jogalkalmazási gyakorlat az olyan helyzetet, tulajdonságot tekinti egyéb helyzetként védett tulajdonságnak, ami tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletek alapjául szolgáló tulajdonságot takar. A diszkriminációval szembeni jogvédelem lényegét az egyéb helyzet esetében is az adja, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező panaszos elsődlegesen nem a saját magatartása, hanem egy adott csoporthoz tartozása miatt szenved hátrányt. A védett tulajdonsággal nem rendelkezők egyéb jogi eljárásokban érvényesíthetik a hátrányos bánásmóddal kapcsolatos igényeiket.

A kérelmet megvizsgálva a hatóság megállapította, hogy a kérelmező nem hivatkozott az Ebktv. 8.§-ban foglalt egyik tételesen felsorolt védett tulajdonságra sem, ilyen a panaszából sem volt kiolvasható. Hátrányos megkülönböztetésének alapjaként egyedülálló karakterét, külső megjelenését jelölte meg. Ez azonban nem tekinthető a joggyakorlat által kimunkált egyéb tulajdonságnak, tekintettel arra, hogy az általánoságban megjelölt karakter, külső megjelenés nem lényeges vonása a személyiségnek, nem alkalmas homogén csoportképzésre, általánosításra, és különösen nem takar a társadalmi előítélet alapjául szolgáló védett tulajdonságot.

20. Mesterfokozat megszerzése után sem változtattak a gyógypedagógus besorolásán

(Kérelmet elutasító határozat)

Kérelmező, aki évtizedek óta gyógypedagógusként dolgozott egy speciális iskolában, mesterfokozatot és az inkluzív nevelés okleveles tanára szakképzettséget szerzett. Sérelmezte, hogy a munkáltatói jogokat gyakorló tankerület a mesterfokozat megszerzése ellenére sem sorolta magasabb fizetési kategóriába. Végzettségét nem ismerte el egyetemi végzettségnek, és továbbra is főiskolai besorolás alapján kapja a fizetését. Tudomása szerint a tankerületen belül más intézményekben dolgozó pedagógusok azonos diplomáját elfogadták egyetemi szintű végzettségnek. Álláspontja szerint azért részesült másoknál kedvezőtlenebb bánásmódban, mert gyógypedagógusként nem tekintik egyenrangúnak az általános pedagógusokkal. Kérelmében a gyógypedagógus végzettséget jelölte meg, mint az Ebktv. 8. § t) pontja (egyéb helyzet, tulajdonság, jellemző) szerinti védett tulajdonságot.

A hatóság ebben az ügyben is rámutatott arra, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság egy olyan speciális fórum, amely kizárólag – az Ebktv. 8. §-ban foglalt tulajdonságokon alapuló – hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos ügyeket vizsgál. Az Ebktv. általában olyan tulajdonságokat részesít védelemben, melyek az ember személyisé-

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN

gének lényegi vonásai. A jogalkalmazási gyakorlat az olyan helyzetet, tulajdonságot tekinti egyéb helyzetként védett tulajdonságnak, amely tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletek alapjául szolgáló tulajdonságot takar.

Az a tény, hogy a kérelmező foglalkozása gyógypedagógus, nem minősíthető személyisége lényeges vonásának és nem takar a társadalmi előítélet alapjául szolgáló védett tulajdonságot, ebből következően nem tekinthető az Ebktv. 8. §-a szerint egyéb tulajdonságnak.

A hatóság megállapította, hogy a kérelmező a sérelem bekövetkezésekor nem rendelkezett az Ebktv. 8. § t) pontja (egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző) szerinti védett tulajdonsággal, ezért a kérelmet elutasította.

21. Nem nyitott számlát a bank a „szexmunkásoknak”

(Jogsértést megállapító határozat)

A kérelmezőként fellépő civil szervezet azért panaszolt be egy bankot, mert nem kötöttek vele bankszámlaszerződést. Előadta, hogy képviselője számlanyitási szándékkal kereste fel az egyik bankfiókot. Kitöltötte a szükséges nyomtatványokat és benyújtotta a szervezet dokumentumaival együtt. Az ügyintéző tájékoztatta, hogy az iratokat faxon továbbítják a központba, a következő napon pedig telefonon keresik, hogy megbeszéljék a számlanyitás időpontját. Körülbelül 45 perccel a banki ügyintézés után felhívták telefonon, és közölték vele, hogy a bank üzletpolitikai okokból nem kíván a szervezettel szerződést kötni. A kérelmező szerint a szerződéskötés megtagadásának az lehetett az oka, hogy – nevéből is megállapíthatóan – a szexmunkások és a prostitúcióra kényszerített emberek érdekében fejt ki segítő tevékenységet. Álláspontja szerint a szervezet elnevezése, tagjainak vélt foglalkozása, vélt nemi identitása és vélt társadalmi származása miatt a bank hátrányosan megkülönböztette. A bank az eljárásban úgy nyilatkozott, hogy kérelmező számlanyitási kérelmét üzletpolitikai döntés miatt utasította el. Újra átvizsgálta azonban az iratokat és megállapította, hogy az elbírálás során „egyes kockázati tényezőket tévesen mérlegelt és téves következtetésre jutott”, amikor megtagadta a számlanyitást. Kérelmezőnek felajánlotta a számlanyitási szerződéskötést, amit kérelmező már nem fogadott el.

Az ügyben tartott tárgyaláson a bank képviselője előadta, hogy a számlanyitási kérelemhez kapcsolódóan a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (Pmtv.) alapján kötelessége volt átvilágítani a kérelmező szervezetet. E törvény más szempontból vizsgálja a civil és más szervezetek tevékenységét, mint a nyilvántartásba vételüket biztosító bíróság. Az átvilágítás eredményeként előfordul, hogy civil szervezetek, illetve természetes személyek fennakadnak a szűrőn, és a bank nem köt velük szerződést. A kérelmező átvilágítását végző munkatárs hibázott, túlértékelte a kockázatokat. Kijelentette, hogy nem a kérelmező szervezet elnevezése miatt tagadták meg a számlanyitást. A bank munkatársa – aki már nem alkalmazottjuk – vont le az alapító okiratból „messzemenő téves következtetést” arra

vonatkozóan, hogy a kérelmező civil szervezet „esetlegesen a Büntető Törvénykönyvből ütköző magatartást megvalósító csoportokkal tart kapcsolatot”.

Kérelmező úgy nyilatkozott, hogy a történetek után nem veszi igénybe az eljárás alá vont bank szolgáltatását és nem szándékozik egyezséget kötni az eljárásban.

A hatóság elfogadta védett tulajdonságként, hogy a kérelmező civil szervezet elnevezéséből, illetve abból adódóan, hogy szexmunkások érdekében fejt ki tevékenységet, rendelkezik olyan jellemzővel, amely az Ebktv. 8. § t) pontja alapján egyéb helyzetnek tekinthető. Köztudomású ugyanis, hogy noha a szexuális szolgáltatás nyújtása Magyarországon – jogszabályban előírt feltételekkel – legális tevékenység, a prostituáltakkal szemben a társadalomban előítéletek élnek, és sok tekintetben különböző veszélyeknek kitett, hátrányos társadalmi helyzetű csoportról van szó. Tekintettel arra, hogy a kérelmező a szexmunkások érdekében tevékenykedik, ezzel összefüggésben helyzete az Ebktv. 8. t) pontja szerinti egyéb helyzet fogalma alá vonható. A hatóság megállapította, hogy kérelmezőt hátrány érte, amikor az eljárás alá vont bank megtagadta tőle a bankszámla megnyitását.

A bank maga is egyértelműen elismerte, hogy a pénzmosással összefüggő kockázat fennállására vonatkozó következtetése nem volt helytálló. A hatóság álláspontja szerint annak alátámasztására, hogy az eljárás alá vont bank megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, nem elégséges általánosságban a Pmtv. rendelkezéseire, illetve arra hivatkozni, hogy más szervezetek és magánszemélyek is fennakadnak az ügyfél-átvilágítás szűrőjén, és számlanyitási kérelmüket elutasítják. A kimentés alapjául szolgáló körülményeket konkrétan kell megjelölni és bizonyítani, ezt azonban az eljárás alá vont bank a hatóság kifejezett felhívására sem tette meg.

A hatóság megállapította, hogy a bepanaszolt bank a kérelmezővel szemben annak egyéb helyzete miatt megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Szankcióképpen – többek között – 1 000 000 Ft bírságot szabott ki. A határozat bírósági felülvizsgálatát egyik fél sem kérte.

22. A kölcsönzött munkavállalónak kevesebb volt a fizetése, egyéb juttatása

(Jogsértést megállapító határozat)

A kérelmező azért fordult a hatósághoz, mert kölcsönzött munkavállalóként kevesebb a munkabére és egyéb juttatásai, mint a kölcsönvevő munkáltatónál közvetlenül alkalmazott, azonos munkát végző munkavállalóknak. A hatóság eljárást indított a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő munkáltatóval szemben és azt vizsgálta, hogy megtartották-e kérelmezővel szemben az egyenlő bánásmód követelményét.

A kölcsönvevő munkáltató védekezésében arra hivatkozott, hogy az adott ügyben a hatóság nem rendelkezik hatáskörrel, az eset munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik. A hatóság az Ebktv. alapján annak megállapítására folytathat vizsgálatot, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét, tehát jelen ügyben rendelkezett hatás-

EGYÉB HELYZET MINT VÉDETT TULAJDONSÁG MEGJELENÉSE AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG JOGGYAKORLATÁBAN



A kép forrása: flickr.com

körrel Az Ebktv. 2. §-a előírja, hogy az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó, külön jogszabályokban – így a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben (Mt.) – meghatározott rendelkezéseket az Ebktv. rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni. A Mt. 219. § (1) és (2) bekezdése *Egyenlő bánásmód követelménye* címmel írja elő, hogy a kikölcsönzés tartama alatt a munkavállaló számára a munkabér összegére, és az egyéb juttatásokra vonatkozóan biztosítani kell a kölcsönvevővel munkaviszonyban álló munkavállalókra irányadó alapvető munka- és foglalkoztatási feltételeket. A vizsgálódás tehát ebben a körben az egyenlő bánásmód követelménye érvényesülésének vizsgálatát jelenti. Az Ebktv. 8. § t) pontja szerint diszkriminációnak minősülhet – a törvényben tételesen felsorolt védett tulajdonságokon túl – az egyéb helyzet, tulajdonság alapján megvalósuló hátrányos megkülönböztetés is. Fentiekre tekintettel a hatóság az Ebktv. és az Mt. együttes alkalmazásával megállapította, rendelkezik hatáskörrel annak vizsgálatára, hogy a munkáltatók betartották-e az egyenlő bánásmód követelményét a munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott és a kölcsönvevő saját munkavállalói között.

A kölcsönvevő munkáltató hivatkozott arra is, hogy kérelmező nem rendelkezett védett tulajdonsággal. A hatóság – tekintettel az Mt. *Egyenlő bánásmód követelménye* címen szereplő fentebb ismertetett rendelkezéseire – az Ebktv. 8. § t) pontjába tartozó, egyéb helyzet védett tulajdonságként értékelte a kérelmező kölcsönzött munkavállalói státuszát.

Mivel a kérelmező a kölcsönzött munkavállalói státuszára tekintettel a saját munkavállalóknál valóban alacsonyabb összegű munkabérben, és kevesebb béren kívüli juttatásban részesült, a hatóság az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét mindkét munkáltató esetében megállapította. A hatóság a jogsértő magatartás tanúsításának megtiltása, és a határozat nyilvánosságra hozatala mellett szankcióképpen mindkét munkáltatót kötelezte bírság megfizetésére is.

Az ügyben a határozat bírósági felülvizsgálatát egyik fél sem kérte. (Ugyanakkor megemlíjtük, hogy egy másik hasonló ügyben, melyben az elmarasztalt munkáltató keresetet nyújtott be a bírósághoz a hatóság döntésének felülvizsgálata iránt, a bíróság elutasította a kereseti kérelmet.)

23. Nem biztosította az iskola a tanulási zavarral küzdő testvérpár fejlesztését

(Jogsértést megállapító határozat)

Panaszt nyújtott be egy szülő a hatósághoz, mert az iskola nem biztosította tanulási zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekei számára a szükséges fejlesztést. A gyermekek súlyos tanulási zavarára tekintettel a szakértő 2014 elején előírta a fejlesztést (diszlexia-, diszgráfiaterápiát), arra azonban a fejlesztési napló szerint csak a 2014/15-ös tanévtől került sor.

A szakértői vélemények alapján nem merült fel a kiskorú kérelmezők fogyatékosága vagy bármilyen betegsége, ezért a fogyatékoság, illetve az egészségi állapot védett tulajdonságként sem volt értékelhető. A szakértői vélemény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. §-ának 25. pontja szerint a kiskorú kérelmezők esetében fennálló súlyos tanulási zavarra tekintettel állapította meg a sajátos nevelési igényt. A hatóság a gyermekek sajátos nevelési igényét, súlyos tanulási nehézségét értékelte egyéb helyzet védett tulajdonságként – a hivatkozott TT-állásfoglalás kritériumrendszerével összhangban – az Ebktv. t) pontja szerint.

A hatóság megállapította, hogy a bepanaszolt iskola a kiskorú kérelmezők egyéb helyzetével összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy a gyermekek számára hónapokon keresztül nem biztosította a szakértői véleményben előírt fejlesztést. Határozatában a hatóság a jogsértő magatartás megtiltása mellett szankcióképpen bírságot is megállapított. A határozat bírósági felülvizsgálatát egyik fél sem kérte.

24. A német nyugdíjasok csak teljes áron vehették igénybe a fürdő szolgáltatásait

(Jogsértést megállapító határozat)

A kérelmező azért fordult a hatósághoz, mert német állampolgárságú nyugdíjasként – a magyar nyugdíjasoktól eltérően – csak teljes áru jeggyel használhatta a bepanaszolt fürdő szolgáltatásait. Véleménye szerint a fürdő vele szemben állampolgárságára tekintettel megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

A bepanaszolt fürdő arra hivatkozott, hogy a nyugdíjas kedvezményt kizárólag azok vehetik igénybe, akik igazoltan nyugdíjasok, megjegyezve, hogy egységes nyugdíjas igazolvány Európa számos országában nem létezik. Ezen túlmenően továbbra is „folytatni szeretné az Európai Unió csatlakozás előtt megkezdett gyakorlatát”, hogy valamennyi nyugdíjas (pl. rokkant-, illetve előrehozott öregségi nyugdíjas) magyar állampolgár kedvezményes jeggyel látogathassa a fürdőt. Ez azonban – álláspontja szerint – a kedvezmény korhatárhoz kötésével nem valósítható meg, mivel egy átlagos nyugdíjkorhatarrral az Európai Unió állampolgárok méltánytalanul széles körét juttatná előnyhöz. Úgy vélte, hogy eljárása nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét.

A hatóság határozatában utalt arra, hogy az EK-Szerződés 12., 46., illetve 49. cikke, illetve az Európai Bíróság számos ítélete (C-45/93., C- 388/01.) szerint tilos az állampolgárságon alapuló bármiféle hátrányos megkülönböztetés a Szerződés által szabályozott területeken, így a szolgáltatásnyújtás területén is. Ezen túlmenően az Ebktv. is tiltja az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést. Az egyenlő bánásmód követelménye abban az esetben sérül, ha valakit vagy valamely csoportot a törvény 8. §-ában rögzített valamely tulajdonsága miatt más, vele összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenek és annak tárgyilagos mérlegelés szerint nincs észszerű indoka.

A hatóság az adott ügyben megállapította, hogy az állampolgárság az Ebktv. 8.§ (t) bekezdése szerinti egyéb helyzetnek minősül, és a fürdő a kérelmezők egyéb helyzetével összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

Tekintettel arra, hogy a hatóság a bepanaszolt fürdő hasonló jogsértését már egy korábbi eljárásában is megállapította, a jogsértő állapot megszüntetésének elrendelésén, a jövőbeli jogsértéstől való eltiltáson és a határozat közzétételén túl, a fürdőt másfél millió forint összegű bírság megfizetésére is kötelezte.

25. A bank elutasította a járadékos státuszú kérelmező hitelkérelmét

(Jogsértést megállapító határozat)

A kérelmező azzal a panasszal fordult a hatósághoz, hogy egy bank hátrányosan megkülönböztette, amikor járadékos státusza miatt elutasította a hitelkártyakérelmét.

A bank az eljárásban úgy nyilatkozott, hogy a hitelkártya igénylését bankárhiba miatt nem dolgozták fel, az ügyintéző valószínűleg elfelejtette rögzíteni a kérelmet. A hatóság eljárásában azt vizsgálta, hogy a pénzügyintézet a kérelmezővel szemben megsértette-e egyéb helyzetével (járadékos státuszával) összefüggésben az egyenlő bánásmód követelményét, amikor a banki szolgáltatásokra vonatkozó igénylést elutasította.

A hatóság megvizsgálta, hogy a kérelmező rendelkezik-e védett tulajdonsággal. Megállapította, hogy a járadékos státusz tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, társadalmi előítéletek alapjául szolgálhat, és mint ilyen, az adott esetben védett tulajdonságnak tekintendő. Kiemelte, hogy a teljesítőképeség csekély volta sztereotípiaként kapcsolódik a járadékos léthez.

A hatóság megállapította, hogy a kérelmező megfelelt a hitelkártyaigénylés feltételeinek. Nem fogadta el kimentésként a bank hivatkozását, hogy bankárhiba miatt nem rögzítették a hitelkérelmet, mivel a pénzügyintézet maga csatolta az igénylés képernyőfelvételét a berögzített kérelemmel. Bankárhibát igazoló bizonyítékot a bank nem terjesztett elő, noha a bizonyítási teher az ő oldalán jelentkezett.

A hatóság megállapította, hogy a bank a kérelmező egyéb helyzetével, járadékos státuszával összefüggésben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Szankcióképpen eltiltotta a pénzügyintézetet a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsításától, 1 000 000 Ft összegű bírság megfizetésére kötelezte, elrendelte továbbá a jogsértést megállapító, a jogsértő nyilvános adatainak kivételével anonimizált határozat nyilvánosságra hozatalát 30 nap időtartamra. Bírószági felülvizsgálatot a felek nem kezdeményeztek.

EGYENLO=
BÁNÁSMÓD HATÓSÁG